

Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontavirasto

Valvira

kirjaamo@valvira.fi

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer pyytää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviraan selvittämään iäkkäiden yhteisöllisen asumisen asiakaskriteereitä

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPeriin tulee runsaasti yhteydenottoja koskien iäkkäiden yhteisöllistä asumista. Erityisesti yhteydenotot koskevat asiakasturvallisuutta ja palveluiden laatua.

Sosiaalihuoltolain mukaan yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarpeensa kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyn vuoksi.

Käytäntö on osoittanut, että hyvinvointialueet muuttavat iäkkäiden ympärivuorokautista palveluasumista yhteisölliseksi asumiseksi riippumatta asiakkaiden hoitoisuudesta. Ympärivuorokautisen hoidon tarve on korvattu yhteisöllisessä asumisessa kotihoidon ympärivuorokautisilla käynneillä.

Epäselväksi on jäänyt, miten asiakaskriteerit määräytyvät kotihoidon, yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen asumisen välillä. Tämän on johtanut ikääntyvien epätasa-arvoiseen kohteluun ja eriarvoiseen palveluiden laatuun hyvinvointialueiden välillä ja jopa hyvinvointialueiden sisällä.

Esimerkkejä

- a) Ympärivuorokautinen palveluasuminen on muutettu yhteisölliseksi asumiseksi. Asukkaita on 26, joista vain 10 syö itsenäisesti. Osa asukkaista on kykenemättömiä liikkumaan itse ja heitä avustetaan nostolaitteella. Kaikki eivät kykene hälyttämään apua turvarannekkeella.
- b) Ympärivuorokautinen palveluasuminen on muutettu yhteisölliseksi asumiseksi. Tiloissa ei ole sprinklerijärjestelmää, jonka vuoksi yöllä tiloissa on oltava hoitaja. Turvarannekehälytys menee yöllä kotihoidon työntekijälle, joka soittaa yhteisöllisessä asumisessa paikalla olevalle yöhoitajalle. Tämä yöhoitaja vastaa asiakkaan yöaikaisesta hoidon tarpeesta. Osa asukkaista on vuoteeseen hoidettavia.

- c) Ympäri vuorokautinen palveluasuminen / terveyskeskus / toimistokiinteistö on muutettu yhteisölliseksi asumiseksi. Tilat eivät vastaa yhteisöllisen asumisen kriteereitä. Asunnoissa ei ole keittiötilaa tai keittiövarausta. Saniteettitilat ovat puutteelliset. Kiinteistössä ei ole tilaa, jossa olisi mahdollista järjestää sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.
- d) Asukkaille ei tarjota lainkaan sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa / sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa on satunnaista ja sisällöltään jäsentymätöntä / sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa perustuu vapaaehtoistyöhön ja toteutuu tämän vuoksi sattumanvaraisesti.
- e) Yhteisöllinen asuminen on siirretty hyvinvointialueen organisaatiossa kotihoidosta asumispalveluihin. Näin saadaan laskettua palkkakustannuksia 136e/kk/lähihoitaja. Työ itsessään pysyy samana, mutta palkka on heikompi.

Asiakkaiden kannalta on oleellista, että iäkkäiden yhteisölliseen asumiseen saadaan laatua ja turvallisuutta. Tilanne on myös työntekijöille eettisesti kuormittava. SuPer katsoo, että yhteisöllisen asumisen kriteerien selventäminen on myös valvontaviranomaisten etu.

Lain mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Lisäksi palvelut on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta.

SuPer pyytää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviraa ohjaamaan hyvinvointialueita koskien yhteisöllisen asumisen soveltuvuutta ja asiakaskriteerejä.

Helsingissä 20.8.2025

Päivi Inberg

puheenjohtaja

Jussi Salo

kehittämisohtaja

SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO SUPER RY

Mahdolliset lisäkysymykset asiantuntija Sari Ilonummi p. 050 3416079,
sari.ilonummi@superliitto.fi

SUPER